

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан природничо-географічного факультету

Г.Я.Касьяненко
« 30 » серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фізична географія материків та океанів

галузь знань: 10 Природничі науки

спеціальність: 106 Географія

освітньо-професійна програма: Географія

мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною комісією природничо-географічного факультету

« 30 » серпня 2019 р.

Голова

(Міронєць Л.П., к.пед.н, доцент)

Розробник: Данильченко Олена Сергіївна кандидат географічних наук, старший викладач кафедри загальної та регіональної географії

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії
Протокол № 1 від “29” серпня 2019 року.

Завідувач кафедри

Корнус О.Г., канд. геогр. наук, доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання		
Кількість кредитів – 15	бакалавр	Обов'язкова		
		Рік підготовки:		
3-й, 4-й		4-й		
Семестр				
5-й		6-й	7-й	
Лекції				
24 год.		36	36	
Практичні, семінарські				
-		-	-	
Лабораторні				
22 год.		34	42	
Самостійна робота				
42 год.		93	115	
Консультації:				
2 год.		2	2	
Вид контролю: залік – 5, 6 семестри іспит – 7 семестр				
Загальна кількість годин - 450				

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Фізична географія материків та океанів» полягає у вивченні природи окремих фізико-географічних регіонів, на які диференціюється географічна оболонка Землі, та розкритті причинно-наслідкових зв'язків процесів і явищ (загальних географічних закономірностей), які визначають особливості просторової диференціації останньої. Основне завдання – це детальна характеристика природних особливостей кожного материка і океану, а також окремих його регіонів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні оволодіти наступними **програмними компетентностями**:

- Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки і соціального життя, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності. **ЗК 1.**
- Здатність критично осмислювати основні світоглядні теорії і принципи у навчанні та професійній діяльності. **ЗК 2.**
- Здатність здійснювати аналіз, синтез, оцінювання ситуації та/або завдання з метою виявлення шляхів для розв'язування та випрацювання рішення. **ЗК 5.**
- Здатність використовувати фундаментальні основи різних парадигм природничої та суспільної географії, знання основних географічних теорій та законів, історії розвитку географічних досліджень та ідей для з'ясування географічних особливостей природи Землі, розміщення населення і господарства. **ПК 1.**
- Здатність формулювати, аналізувати та синтезувати рішення наукових проблем на абстрактному рівні шляхом декомпозиції їх на складові із застосування географічних знань, постійно оновлювати та накопичувати власні знання з природничої та суспільної географії. **ПК 2.**
- Здатність будувати відповідні моделі природних та суспільних географічних явищ, досліджувати їх для отримання нових висновків та поглиблення розуміння особливостей функціонування природних комплексів. **ПК 3.**

- Здатність працювати з різними типами географічних даних (текстовими, картографічними, графічними, числовими, тощо), впроваджувати та використовувати комп’ютерні програми для роботи з ними. **ПК 4.**
- Здатність формулювати нові гіпотези та наукові задачі у галузі географії, вибирати належні напрями і методи для їх розв’язку, беручи до уваги наявні ресурси. **ПК 7.**
- Здатність сприймати новоздобуті знання з природничої та суспільної географії й інтегрувати їх із уже наявними. **ПК 8.**
- Здатність самостійно досліджувати, аналізувати просторово-часові параметри організації природи, населення та господарства і взаємозв’язків між ними. **ПК 9.**
- Здатність до планування, організації та проведення досліджень, узагальнень матеріалів польових та лабораторних спостережень, звітування про їхні результати. **ПК 11.**
- Здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі географії для розв’язання професійних задач. **ПК 13.**

2. Передумови для вивчення дисципліни

Курс базується на системі знань, отриманих раніше з таких дисциплін, як геологія, загальне землезнавство, геоморфологія, метеорологія та кліматологія, гідрологія, ландшафтознавство та ін.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	<p>ПРЗ 1 ПРЗ 3 ПРЗ 5 ПРЗ 8</p>	<ul style="list-style-type: none"> - визначає зміст базових понять з теорії географії, організації господарської діяльності, а також світоглядних та суміжних наук; - демонструє знання та розуміння на базовому рівні можливостей використання комп’ютерних інформаційних системи, ГІС-технологій в географічних науках; - аналізує природно-ресурсний та інші види господарського потенціалу території, визначає основні форми і види продуктивних сил, розуміє їх поділ; - визначає склад та основні закономірності географічної оболонки на різних просторово-часових рівнях.
Уміння	<p>ПРУ 1 ПРУ 3 ПРУ 4 ПРУ 6 ПРУ 7 ПРУ 8 ПРУ 9</p>	<ul style="list-style-type: none"> - застосовує методи досліджень природничих і суспільних наук, інформаційних технологій тощо при вивченні формування і розвитку об’єктів і процесів географічної оболонки; - оцінює ресурсний або рекреаційний потенціал територій (регіонів) з метою їх подальшої організації, планування, прогнозування та рекреаційно-туристичного освоєння з використанням сучасних методів наукових досліджень та інформаційно-телекомунікаційних технологій; - аналізує територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур, склад і будову природних географічних об’єктів і регіональних систем на різних просторово-часових рівнях; - здійснює історико-географічне дослідження території, надає фізико- та економіко-географічну характеристику регіонів, розкриває специфіку регіонального розвитку, оцінює рівень розвитку окремих держав або регіонів; - використовує інформаційні технології та картографічні моделі в галузі географічних наук; - володіє навичками комплексного фізико- та суспільно-

		географічного аналізу територій; вміє аргументувати основні ідеї та розпізнати важливу наукову інформацію, виявляє проблемні ситуації і пропонує шляхи їх розв'язання.
Комунікація	ПРА 1 ПРА 2	- вміє вчитися упродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетентності; - вміє діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку, чітко, лаконічно, логічно та послідовно відповідати на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; при цьому студент не має утруднень з відповіддю на видозмінені завдання, демонструє володіння різноманітними навичками і прийомами роботи з фізичною картою та іншими тематичними картами світу і окремих регіонів; знає основні риси геологічної будови, рельєфу дна, клімату, органічного світу та фізико-географічного районування Світового океану; визначає фізико-географічне положення материків, основні етапи розвитку природи, рельєф та корисні копалини, кліматичні умови та кліматичне районування материків; характеризує внутрішні води всіх материків, ґрунтовий покрив, тваринний світ і рослинність, а також природні зони, особливості фізико-географічного районування материків; здійснює порівняльну фізико-географічну характеристику океанів та фізико-географічних країн, встановлює закономірності в розміщенні основних форм рельєфу та корисних копалин у зв'язку з тектонічною будовою, порівнює кліматичні особливості окремих територій, пояснює причини відмінностей, аналізує основні схеми висотної поясності, виявляє закономірності географічної зональності материків, характерні особливості ґрунтового-рослинного покриву, тваринного світу, ступінь антропогенної зміни;
82-89	виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; при цьому студент має незначні утруднень з відповіддю на видозмінені завдання, правильно застосовує теоретичні географічні знання про природу океанів та материків при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання; при складанні комплексної порівняльної характеристики фізико-географічних країн, або океанів допускається несуттєвих неточностей;
74-81	виставляється за міцні знання навчального матеріалу, включаючи розрахунки, аргументовані відповіді на поставлені питання, які, однак, містять несуттєві неточності, за вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; при цьому студент має утруднень з відповіддю на видозмінені завдання; складання комплексної порівняльної характеристики фізико-географічних країн, або океанів викликає у студента деякі утруднення, що також характерні при встановленні закономірності географічної зональності материків та аналізу основні схеми висотної поясності;
64-73	виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні

	практичних задач; студент має знання лише основного матеріалу про природу океанів та материків, але не засвоїв його деталей; допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу, а також відчуває утруднення при застосуванні правил, методів, принципів, законів у конкретних ситуаціях; допускає помилки у відповіді, але володіє необхідними знаннями для їх подолання під керівництвом викладача;
60-63	виставляється за слабкі знання навчального матеріалу репродуктивного рівня, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладення за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач; студент при складанні комплексної порівняльної характеристики фізико-географічних країн, або океанів допускає грубі помилки; встановлення закономірностей географічної зональності материків та аналіз основної схеми висотної поясності викликає у студента значні утруднення;
35-59	виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач;
1-34	оцінка "незадовільно" з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни, виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватися при розв'язанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Розподіл балів

Залік 5 семестр

Поточний контроль																								Підсумковий (ісп.)	Сума		
РОЗДІЛ 1							РОЗДІЛ 2							РОЗДІЛ 3													
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	KP	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	KP	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	KP	
Поточний контроль																								55	100		
1	1	2	1	1			10	1	2	2	2			2	10	2	2	1	1			1	1	1		1	10
Контроль самостійної роботи																								20			
1	1				2	2		1				2	2						1	2	2	1	1	1	1		

Залік 6 семестр

Поточний контроль																	Курсова робота	Разом	Загальна сума
РОЗДІЛ 6									РОЗДІЛ 7										
T25	T26	T27	T28	T29	T30	T31	T32	T33	KP	T34	T35	T36	T37	T38	T39	KP			
Поточний контроль																	60	100	
4	4			4	4	4	4		10	4			4	4	4	10			
Контроль самостійної роботи																	25		40
1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1				

Іспит 7 семестр

Поточний контроль																Разо м	ПК	агалл а сум	
РОЗДІЛ 6								РОЗДІЛ 7											
Т 340	Т 41	Т 42	Т 43	Т 44	Т 45	Т 46	Т 47	Т 48	Т 49	Т 50	Т 51	Т 52	Т 53	Т 54	Т 55	КР			
Поточний контроль																			
3	3	4	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	10	50	25	100
Контроль самостійної роботи																			
1	1	1		2	2	2	2	2	1		1		3	3	4		25		

Критерії оцінювання курсової роботи (6 семестр)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
25	У курсовій роботі повністю розкриті теоретичні аспекти проблеми обраної для дослідження. Зміст усіх параграфів курсової роботи відповідає затвердженому плану. Курсова робота має елементи наукової новизни та має практичне значення. Матеріал курсової роботи логічний, структурований, наявний ілюстративний або картографічний матеріал. Проведений детальний аналіз вітчизняних та зарубіжних інформаційних джерел, адекватність формулювання об'єкта, предмета, мети та задач дослідження, наявність чітко сформульованої проблеми. Робота має високий ступінь самостійності проведеного дослідження. Рівень обґрунтування запропонованих рішень високий. Студент оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки, дав свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження. Висновки відповідають меті та завданням дослідження. У роботі спостерігається адекватність обраних методів предмету дослідження, грамотне використання методів (процедура, обробка, інтерпретація результатів). Курсова робота виконана грамотно літературною українською мовою, оформлена відповідно до вимог та має високий відсоток оригінальності тексту.
21-24	Студент показав досить високі теоретичні знання тієї дисципліни, з якої виконана курсова роботи. Оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури. Зміст одного параграфу курсової роботи відповідає затвердженому плану. Понятійний апарат сформовано, Теоретичні аспекти проблеми розкриті частково. Аналіз літературних джерел висвітлює лише деякі дослідження з теми курсової роботи, відсутні посилання на закордонні видання. Студент дав свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування. Картографічний та ілюстративний матеріал поданий в достатній кількості. Висновки відповідають завданням роботи, але недостатньо обґрунтовані. Текст курсової роботи оформлено без порушень встановлених вимог, написаний грамотно літературною українською мовою, але допущені нечисленні граматичні та стилістичні помилки. Має достатній відсоток оригінальності тексту.
17-20	Студент показав достатні теоретичні знання з тієї дисципліни, з якої виконується дана робота. В основному оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, однак допускає в роботі порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, мають місце окремі фактичні помилки і неточності, не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження, або обґрунтувати їх. Понятійний апарат частково формовано. Теоретичні аспекти проблеми розкриті частково. Висновки відповідають завданням роботи, але недостатньо обґрунтовані.

	Картографічний та ілюстративний матеріал поданий в достатній кількості. Текст курсової роботи оформлено в цілому до встановлених вимог, але зустрічаються граматичні та стилістичні помилки.
13-16	Студент показав недостатні теоретичні знання з цієї дисципліни, з якої виконується дана робота. Недостатньо оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, допускає в роботі деякі порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, мають місце окремі фактичні помилки і неточності, не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження, або обґрунтувати їх. Зміст двох параграфів курсової роботи відповідає затвердженому плану. Понятійний апарат майже не сформовано, теоретичні аспекти проблеми розкриті частково. Висновки частково відповідають завданням роботи. Картографічний та ілюстративний матеріал оформлений з помилками. Текст курсової роботи оформлено з незначними порушеннями встановлених вимог, але зустрічаються численні граматичні та стилістичні помилки. Відсутній картографічний та ілюстративний матеріал.
9-12	Студент показав недостатні теоретичні знання з цієї дисципліни, з якої виконується дана робота. Слабо оволодів первинними навиками дослідної роботи. Понятійний апарат майже не сформовано, теоретичні аспекти проблеми майже розкриті. Залученні матеріали лише навчальних посібників та підручників, монографій, статистичних збірників, періодичних видань та мережі інтернет (більше 10 джерел), етика посилань дотримана. Висновки не відповідають завданням роботи. Текст курсової роботи оформлено з деякими порушеннями встановлених вимог, зустрічаються численні граматичні та стилістичні помилки. Відсутній картографічний та ілюстративний матеріал.
5-9	Студент показав відсутність теоретичних знань з цієї дисципліни, з якої виконується дана робота. Майже не оволодів первинними навиками дослідної роботи. Понятійний апарат не сформовано, теоретичні аспекти проблеми не розкриті. Залученні матеріали лише навчальних посібників періодичних видань (7-10 джерел), етика посилань дотримана частково. Висновки сформульовані некоректно. Текст курсової роботи оформлено з значними порушеннями встановлених вимог. Оригінальність тексту курсової роботи нижче 50%.
0-4	Студент показав відсутність теоретичних знань з цієї дисципліни, з якої виконується дана робота. Не оволодів первинними навиками дослідної роботи. Зміст жодного з параграфів курсової роботи не відповідає затвердженому плану. Понятійний апарат не сформовано. Теоретичні аспекти проблеми не розкриті. Фактологічний матеріал не використано. Висновки відсутні. Залученні матеріали лише навчальних посібників та підручників (до 7 джерел). Етика посилань не дотримана. Відсутній картографічний та ілюстративний матеріал. Текст курсової роботи оформлено з суттєвими порушеннями встановлених вимог. Оригінальність тексту курсової роботи нижче 50%.

Розподіл балів за видами діяльності (курсова робота)

Вид діяльності	% від кількості балів відведених на курсову роботу
Зміст роботи	0-40
Дослідницька активність	0-40
Відповідність вимогам до кваліфікаційних робіт	0-10
Захист курсової роботи	0-10

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для іспиту, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, контрольні роботи (тести), есе, презентації, індивідуальні завдання.

Індивідуальні завдання

Побудова і аналіз комплексного фізико-географічного профілю Євразії по паралелі чи меридіану (за вибором викладача).

№ варіанту	Паралель (меридіан)	№ варіанту	Паралель (меридіан)
1.	66°33' пн. ш	16.	95° сх. д
2.	60° пн. ш	17.	100° сх. д
3.	55° пн. ш	18.	105° сх. д
4.	50° пн. ш	19.	110° сх. д
5.	45° пн. ш	20.	115° сх. д
6.	40° пн. ш	21.	120° сх. д
7.	35° пн. ш	22.	60° сх. д
8.	30° пн. ш	23.	55° сх. д
9.	25° пн. ш	24.	66°33' пн. ш
10.	45° сх. д	25.	60° пн. ш
11.	65° сх. д	26.	55° пн. ш
12.	70° сх. д	27.	50° пн. ш
13.	75° сх. д	28.	45° пн. ш
14.	85° сх. д	29.	40° пн. ш
15.	90° сх. д	30.	35° пн. ш

Питання для поточного контролю

Контрольна робота № 1 «Світовий океан» (10 балів)

- Світовий океан – це _____
на нього припадає _____% поверхні Землі.
- В класичній перехідній зоні виділяють наступні елементи: _____
- В якому океані підводна окраїна материка займає понад 60% загальної площі океану?
а) Тихий б) Атлантичний в) Індійський г) Північно-Льодовитий
- В якому океані відсутня перехідна зона?
а) Тихий б) Атлантичний в) Індійський г) Північно-Льодовитий
- Назвіть області перехідної зони Атлантичного океану: _____

Контрольна робота № 2 «Євразія. Загальний огляд» (10 балів)

1. Виберіть гірські споруди, які утворилися в результаті герцинського орогенезу: а) Гарц б) Альпи в) Вогези г) Родопи д) Скандинавські гори е) Урал є) Алтай ж) Сіхоте-Алінь з) Тавр и) Тянь-Шань і) Карпати
2. Акумулятивні рівнини приурочені до: а) антекліз б) синекліз в) щитів г) тектонічних прогинів
3. Виберіть місця, де поширена карстова морфоскульптура: а) Скандинавський п-ов б) Середньосибірське плоскогір'я в) Урал г) Балканський п-ов д) плоскогір'я Месета
4. Виберіть із перелічених гір епіплатформенні: а) Альпи б) Карпати в) Рудні гори г) Гіндукуш д) Західні Гати
5. Виберіть баричні центри, які формують циркуляцію повітряних мас влітку над Євразією: а) Ісландський мінімум б) Сибірський максимум в) Алеутський мінімум г) Азорський максимум д) Гавайський максимум

Контрольна робота № 3 «Євразія. Регіональний огляд.» (10 балів)

1. Плоскогір'я в Скандинавських горах називаються: а) нунатаки б) странфлат в) ф'ельди г) гести
2. «Дорога гігантів» - назва ділянки плато, утворена внаслідок морозного вивітрювання та характерна для: а) плато Путорана б) плато Устюрт в) плато на острові Ірландія г) плато Декан
3. Окулярні марші, характерні для Середньоевропейської рівнини: а) гести б) ватти в) берде г) польдери
4. Куестовий рельєф характерний для: а) Центрального та Чеського масивів б) Полабської рівнини та Рудних горам в) Паризькому та Тюрінгельському басейнам г) Гарцу та Тюрінгельському лісу
5. Гори Юра відносять до: а) Герцинської Європи б) Альпійської гірської Європи в) Європейського Середземномор'я

.....

Критерії оцінювання: Після кожного розділу проводиться контрольна робота, яка передбачає 20 питань, вірна відповідь на кожне з них вартує 0,5 балів. Таким чином кожна контрольна робота за розділ вартує 10 балів.

VI семестр

Контрольна робота № 1 «Північна Америка» (10 балів)

1. Внаслідок якої епохи складчастості утворилася західна частина Кордільєр? а) каледонської б) герцинської в) невадійської г) ларамійської д) альпійської
2. Назвіть максимальне зледеніння, яке відбулося в Північній Америці: а) Небраське б) Канзаське в) Іллінойське г) Вісконське
3. Канадський кристалічний щит в рельєфі відповідає _____
4. Вкажіть причину утворення Ніагарського водоспаду _____

5. Назвіть основний тип морфоструктури Великих рівнин: а) акумулятивні рівнини б) денудаційні цокальні в) денудаційні пластові г) брилово-складчасті

Контрольна робота № 2 «Південна Америка» (10 балів)

1. В які фази складчастості відбулося утворення Анд? а) каледонська б) байкальська в) герцинська г) кімерійська д) альпійська
2. Назвіть найбільші синеклізи Пд. Америки: _____

3. Хребет Сьєра-Невада-де-Санта-Марта відноситься до: а) Центральних Анд б) Патагонських в) Північно-Західних г) Перуанських
4. Найбільш широкий відрізок Андійської гірської системи в... а) Карибських Андах

- б) Центральних Андах в) Перуанських Андах г) Патагонських Андах
5. Пластові столові плато складені пісковиками: а) меси б) сьєрри в) шапади

.....
Критерії оцінювання: Після кожного розділу проводиться контрольна робота, яка передбачає 20 питань, вірна відповідь на кожне з них вартує 0,5 балів. Таким чином кожна контрольна робота за розділ вартує 10 балів.

**Питання до заліку з навчальної дисципліни
«Фізична географія материків та океанів»
з КУРС V СЕМЕСТР**

1. Предмет і задачі курсу ГМО, його місце у системі підготовки вчителя географії.
2. Геологічна будова, рельєф дна Світового океану та закономірне розміщення донних відкладів.
3. Основні риси клімату Світового океану.
4. Тихий океан. Основні риси геологічної будови і рельєфу дна. Донні відклади і мінеральні ресурси.
5. Тихий океан. Кліматичні умови і динаміка поверхневих вод. Водні маси і їх властивості. Органічний світ.
6. Атлантичний океан. Основні риси геологічної будови і рельєфу дна. Донні відклади і мінеральні ресурси.
7. Атлантичний океан. Кліматичні умови і динаміка поверхневих вод. Водні маси і їх властивості. Органічний світ.
8. Індійський океан. Основні риси геологічної будови і рельєфу дна. Донні відклади і мінеральні ресурси.
9. Індійський океан. Кліматичні умови і динаміка поверхневих вод. Водні маси і їх властивості. Органічний світ.
10. Північний Льодовитий океан. Основні риси геологічної будови і рельєфу дна. Донні відклади і мінеральні ресурси.
11. Північний Льодовитий океан. Кліматичні умови і динаміка поверхневих вод. Водні маси і їх властивості. Органічний світ.
12. Фізико-географічне положення Євразії та його вплив на природні відмінності материка. Розміри материка та характер берегової лінії.
13. Основні геологічні етапи формування території Євразії.
14. Плейстоценові зледеніння Євразії їх географія і наслідки.
15. Основні тектонічні структури Євразії та її зв'язок з рельєфом.
16. Головні типи макрорельєфу Євразії, їх географія.
17. Основні типи морфоструктур та морфоскульптур Євразії та їх географія.
18. Клімат Євразії. Оцінка кліматоутворюючих чинників.
19. Клімат Євразії. Характеристика теплого і холодного сезонів року.
20. Кліматичне районування Євразії.
21. Річки Євразії. Джерела живлення та типи водного режиму річок.
22. Типи і закономірності розміщення озер Євразії.
23. Грунтово-рослинний покрив Євразії та закономірності їх поширення.
24. Диференціація природи Євразії за зональним принципом. Природні зони.
25. Фізико-географічне районування Євразії. Поняття субконтинент та фізико-географічна країна.
26. Європейська Арктична острівна країна: комплексна фізико-географічна характеристика.
27. Комплексна фізико-географічна характеристика Ісландської острівної країни.
28. Комплексна фізико-географічна характеристика Феноскандії.
29. Комплексна фізико-географічна характеристика Середньоевропейської рівнини.
30. Комплексна фізико-географічна характеристика Герцинської Європи.

31. Комплексна фізико-географічна характеристика Британських островів.
32. Комплексна фізико-географічна характеристика Альпійської області.
33. Комплексна фізико-географічна характеристика Карпатської області.
34. Європейське Середземномор'я. Комплексна фізико-географічна характеристика Піренейського півострова.
35. Європейське Середземномор'я. Комплексна фізико-географічна характеристика Апенінського півострова.
36. Європейське Середземномор'я. Комплексна фізико-географічна характеристика Балканського півострова.
37. Комплексна фізико-географічна характеристика Східноєвропейської рівнини.
38. Комплексна фізико-географічна характеристика Уральської гірської країни.
39. Фізико-географічна характеристика Арктичної острівної Азії.
40. Комплексна фізико-географічна характеристика Західно-Сибірської рівнини.
41. Комплексна фізико-географічна характеристика Середнього Сибіру.
42. Комплексна фізико-географічна характеристика Північно-Східного Сибіру.
43. Комплексна фізико-географічна характеристика Байкальської гірської країни.
44. Комплексна фізико-географічна характеристика Алтаю і Саян.
45. Комплексна фізико-географічна характеристика Камчатсько-Курильської країни.
46. Комплексна фізико-географічна характеристика Амуро-Сахалінської країни.
47. Комплексна фізико-географічна характеристика Південно-Східної Азії.
48. Комплексна фізико-географічна характеристика Японських островів.
49. Комплексна фізико-географічна характеристика Казахської складчастої країни.
50. Комплексна фізико-географічна характеристика Туранської низовини.
51. Комплексна фізико-географічна характеристика гір Середньої Азії.
52. Комплексна фізико-географічна характеристика Центральної рівнинної Азії.
53. Комплексна фізико-географічна характеристика гірської Центральної Азії.
54. Комплексна фізико-географічна характеристика Кавказу.
55. Комплексна фізико-географічна характеристика Передньоазіатських нагір'їв.
56. Комплексна фізико-географічна характеристика Месопотамії.
57. Комплексна фізико-географічна характеристика Аравійського півострова.
58. Комплексна фізико-географічна характеристика Леванту.
59. Комплексна фізико-географічна характеристика Гімалаїв.
60. Комплексна фізико-географічна характеристика Індо-Гангської низовини.
61. Комплексна фізико-географічна характеристика півострова Індостан.
62. Комплексна фізико-географічна характеристика півострова Індокитай.
63. Комплексна фізико-географічна характеристика Малайського архіпелагу.

**Питання до екзамену з навчальної дисципліни
«Географія материків та океанів» 4 КУРС VII СЕМЕСТР**

1. Пояснити географічне положення, розміри та горизонтальне розчленування Північної Америки та їх вплив на формування материка.
2. Охарактеризувати основні етапи розвитку природи Північної Америки.
3. Пояснити геолого-тектонічну будову Північної Америки. Сучасний і стародавній вулканізм Північної Америки.
4. Охарактеризувати рельєф Північної Америки (орфографія, гіпсометрія).
5. Встановити морфоструктуру і морфоскульптуру Північної Америки.
6. Охарактеризувати клімат Північної Америки (оцінка кліматоутворюючих факторів).
7. Охарактеризувати холодний кліматичний сезон Північної Америки (тиск, циркуляція атмосфери, температура, опади).
8. Охарактеризувати теплий кліматичний сезон Північної Америки (тиск, циркуляція атмосфери, температура повітря, опади).
9. Пояснити кліматичне районування Північної Америки. Характеристика кліматичних

поясів. Типи кліматів.

10. Охарактеризувати внутрішні води Північної Америки. (Територіальний розподіл річкового стоку. Водний режим річок. Генетичні типи і поширення озер).
11. Встановити структуру географічної зональності Північної Америки.
12. Пояснити фізико-географічне районування Північної Америки. Поділ Північної Америки на субконтиненти і фізико-географічні країни.
13. Здійснити фізико-географічну характеристику Кордильєр.
14. Здійснити фізико-географічну характеристику Мексиканського нагір'я.
15. Здійснити порівняльну характеристику природи Центральних і Великих рівнин.
16. Встановити географічне положення Південної Америки. Розміри і горизонтальне розчленування та їх географічні наслідки.
17. Охарактеризувати історію геологічного розвитку Південноамериканської платформи і геосинклінальної області.
18. Охарактеризувати геолого-тектонічну будову Південної Америки та її вплив на розташування корисних копалин.
19. Пояснити орографію Південної Америки, морфоструктуру і морфоскульптуру материка.
20. Охарактеризувати клімат Південної Америки (оцінка кліматоутворюючих факторів та циркуляція атмосфери за сезонами року).
21. Охарактеризувати клімат Південної Америки (розподіл температури і опадів за сезонами року).
22. Пояснити кліматичне районування Південної Америки. Характеристика кліматичних поясів і областей.
23. Охарактеризувати внутрішні води Південної Америки. Річкова система Амазонки. Сучасне зледеніння Анд.
24. Пояснити структуру географічної зональності Південної Америки.
25. Розкрити фізико-географічне районування Південної Америки. Субконтиненти, фізико-географічні країни і області Південної Америки.
26. Здійснити фізико-географічну характеристику Льянос-Оріноко.
27. Здійснити фізико-географічну характеристику Гвіанського
28. Здійснити фізико-географічну характеристику Амазонії.
29. Здійснити фізико-географічну характеристику Бразильського нагір'я.
30. Здійснити порівняльну фізико-географічну характеристику Пампи і Патагонського плато.
31. Здійснити фізико-географічну характеристику Анд.
32. Пояснити географічне положення, розміри і горизонтальне розчленування Африки та їх географічні наслідки.
33. Розкрити основні етапи геологічного розвитку Африканського материка.
34. Охарактеризувати рельєф Африки (орфографія, гіпсометрія). Морфоструктура та морфоскульптура Африки.
35. Охарактеризувати клімат Африки (циркуляція атмосфери за сезонами року).
36. Охарактеризувати клімат Африки (температурний режим і атмосферні опади, їх територіальний і сезонний розподіл).
37. Охарактеризувати кліматичні пояси і області Африки. Подібність і відмінність кліматичних умов північної і південної частин материка.
38. Охарактеризувати внутрішні води Африки (річковий стік та фактори, що його зумовлюють. Типи режимів річок. Типи озер та закономірності їх поширення).
39. Встановити структуру географічної зональності Африки. Географічні пояси і зони. Висотна поясність ландшафтів.
40. Встановити фізико-географічне районування Африки. Субконтиненти, фізико-географічні країни і області.
41. Здійснити фізико-географічну характеристику Атласької гірської країни.

42. Здійснити фізико-географічну характеристику Сахари.
43. Здійснити фізико-географічну характеристику Судано-Гвінейської країни.
44. Здійснити фізико-географічну характеристику улоговини Конго.
45. Здійснити фізико-географічну характеристику Ефіопсько-Сомалійської країни.
46. Здійснити фізико-географічну характеристику Південно-Африканського плоскогір'я.
47. Здійснити фізико-географічну характеристику Східно-Африканського нагір'я.
48. Встановити географічне положення та основні етапи розвитку природи Австралії.
49. Охарактеризувати тектонічну будову і рельєф Австралії.
50. Охарактеризувати морфоструктуру і морфоскульптуру Австралії.
51. Охарактеризувати клімат Австралії. Характеристика холодного сезону року (тиск, атмосферна циркуляція, температурний режим, опади).
52. Охарактеризувати клімат Австралії. Характеристика теплого сезону року (тиск, атмосферна циркуляція, температурний режим, опади).
53. Охарактеризувати кліматичне районування Австралії. Кліматичні пояси і області. Типи клімату.
54. Встановити особливості гідрографічної мережі Австралії. Стік материка. Типи живлення річок. Підземні води, їх басейни.
55. Встановити структуру географічної зональності Австралії. Географічні пояси і зони. Фізико-географічне районування. Фізико-географічні країни.
56. Здійснити фізико-географічну характеристику Західно-Австралійської плоскогірної країни.
57. Здійснити фізико-географічну характеристику Центральної низовинної країни.
58. Здійснити фізико-географічну характеристику Східно-Австралійської гірської країни.
59. Здійснити фізико-географічну характеристику Океанії. Історико-етнографічні області: Меланезія, Мікронезія, Полінезія.
60. Здійснити комплексну характеристику природи Антарктиди.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Світовий океан. Євразія.

Розділ 1. Світовий океан.

- Тема 1. Рельєф дна Світового океану, донні відклади та корисні копалини.
- Тема 2. Клімат і водні маси Світового океану.
- Тема 3. Тихий океан.
- Тема 4. Атлантичний океан.
- Тема 5. Індійський океан.
- Тема 6. Північно-Льодовитий океан.
- Тема 7. Органічний світ Світового океану.

Розділ 2. Євразія. Загальний огляд.

- Тема 8. Географічне положення Євразії.
- Тема 9. Геологічна будова Євразії, історія геологічного розвитку, корисні копалини. Плейстоценові зледеніння.
- Тема 10. Рельєф Євразії. Зв'язок рельєфу з геологічною будовою.
- Тема 11. Клімат Євразії. Кліматична характеристика, кліматичне районування.
- Тема 12. Внутрішні води Євразії. Характеристика гідрологічних об'єктів.
- Тема 13. Ґрунтово-рослинний покрив Євразії. Характеристика ґрунтів і рослинного покриву.
- Тема 14. Особливості просторової диференціації природи Євразії. Характеристика природних зон. Фізико-географічне районування.

Розділ 3. Євразія. Регіональний огляд.

- Тема 15. Північна Європа: Феноскандія, Ісландія, Арктична острівна країна.
- Тема 16. Середня Європа: Герцинська Європа (Британські о-ви. Середньоєвропейська рівнина, гори і р-ни Середньої Європи), Альпійська Європа (Альпійська гірська країна, Карпати і Дунайські рівнини).
- Тема 17. Східна Європа: Східно-Європейська рівнина, Уральська гірська країна.
- Тема 18. Південна Європа (Європейське Середземномор'я): Піренейський півострів, Апеннінський півострів, Балканський півострів.
- Тема 19. Північна Азія (Сибір): Арктична острівна Азія, Західно-Сибірська рівнина, Середній Сибір, Північно-Східний Сибір, гори півдня Сибіру (Алтайсько-Саянська гірська країна).
- Тема 20. Східна Азія: Камчатсько-Курильська фізико-географічна країна, Амуро-Сахалінська країна, Японські острови, Північно-Східний Китай і п-ів Корея, Східний Китай.
- Тема 21. Центральна Азія: Середня Азія (Туранська рівнина, Казахський дрібносопковик), підвищені рівнини Центральної Азії (Гобі, Алашань, Такла-Макан та ін.), гірська Центральна Азія (Паміро-Алтай, Тянь-Шань, Саур і Тар-Багатай, Кунь-Лунь, Хангай, Алтинтаг, Каракорум, Тібет).
- Тема 22. Південно-Західна Азія: Кавказ, Передньоазіатське нагір'я (Малоазіатське, Вірменське, Іранське), Месопотамська рівнина, Аравійський півострів, Левант (Азіатське Середземномор'я).
- Тема 23. Південна Азія: Гімалаї, Індо-Гангська низовина, п-ів Індостан і о. Шрі-Ланка.
- Тема 24. Південно-Східна Азія: Індокитай, Малайський архіпелаг.

Північна Америка. Південна Америка

Розділ 4. Північна Америка

- Тема 25. Фізико-географічне положення материка Північна Америка. Формування материка і основні етапи розвитку природи, вплив зледеніння на природні комплекси. Загальні риси будови поверхні. Корисні копалини. Типи морфоструктури та морфоскульптури.
- Тема 26. Клімат Північної Америки. Характеристика кліматичних сезонів за окремими елементами. Кліматичне районування. Характеристика кліматичних поясів.
- Тема 27. Внутрішні води Північної Америки. Особливості річкової мережі, джерела її живлення, режим стоку. Генетичні типи озер, географічне поширення. Гірське зледеніння. Багаторічна мерзлота.
- Тема 28. Особливості розподілу основних типів ґрунтово-рослинного покриву і тварин. Географічні пояси і зони.
- Тема 29. Фізико-географічне районування. Поділ на субконтиненти: Американський сектор Арктики, Позакордильєрський Схід, Кордильєрський Захід, Центральна Америка.
- Тема 30. Американський сектор Арктики: Гренландія, Канадський Арктичний архіпелаг.
- Тема 31. Позакордильєрський Схід: Лаврентійська височина і Лабрадор, Центральні рівнини і область Великих озер, Великі рівнини, Берегові низовини, Аппалачі і приаппалачькі райони.
- Тема 32. Кордильєрський Захід: Кордильєри Аляски, Кордильєри Канади, Південні Кордильєри, Мексиканське нагір'я.
- Тема 33. Центральна Америка: Перешийок, Острови.

Розділ 5. Південна Америка

Тема 34. Фізико-географічне положення материка Південна Америка. Формування материка і основні етапи розвитку його природи. Головні типи морфоструктур. Корисні копалини.

Тема 35. Особливості формування клімату. Радіаційний режим. Баричні центри, роль пасатної циркуляції. Розподіл температури, тиску, опадів за сезонами. Кліматичне районування. Характеристика кліматичних поясів.

Тема 36. Особливості водної мережі материка. Сумарний стік і його розподіл по материку. Озера. Сучасне зледеніння.

Тема 37. Особливості розподілу і основні типи ґрунтово-рослинного покриву. Структура географічної зональності материка. Географічні пояси і зони.

Тема 38. Регіональний огляд. Субконтинент Позаандійський Схід: Рівнина Оріноко, Гвіанське плоскогір'я і низовина, Амазонія, Бразильське плоскогір'я. Внутрішні рівнини. Патагонське плато, Передкордильєри і Пампинські сьєри.

Тема 39. Субконтинент Андійський Захід: Північні Анди, Центральні Анди, Чилійсько-Аргентинські, Південні (Патагонські) Анди.

Африка, Австралія, Океанія, Антарктида

Розділ 6. Африка

Тема 40. Фізико-географічне положення, розміри, конфігурація Африки. Формування материка і основні етапи розвитку природи. Корисні копалини. Основні риси будови поверхні, типи морфоструктур.

Тема 41. Особливості формування клімату у зв'язку з положенням відносно екватора, впливом рельєфу та океанів. Закономірності розподілу температури та опадів. Кліматичні пояси Африки.

Тема 42. Внутрішні води Африки. Річковий стік і фактори, що його зумовлюють. Озера, їх генетичні типи і закономірності поширення.

Тема 43. Особливості географічного поширення ґрунтового-рослинного покриву. Особливості зональності природи материка. Географічні пояси і зони.

Тема 44. Фізико-географічне районування. Субконтиненти. Фізико-географічні країни.

Тема 45. Північна Африка: Атласька гірська країна, пустеля Сахара, Суданська країна.

Тема 46. Центральна Африка: Північно-Гвінейська височина, улоговина Конго.

Тема 47. Східна Африка: Ефіопське нагір'я і плато Сомалі, Східно-Африканське плоскогір'я.

Тема 48. Південна Африка: Південно-Африканське плоскогір'я, Капські гори, острів Мадагаскар.

Розділ 7. Австралія, Океанія, Антарктида

Тема 49. Фізико-географічне положення, розміри, обриси Австралії. Формування материка і основні етапи розвитку його природи. Корисні копалини, типи морфоструктури та морфо скульптури.

Тема 50. Клімат Австралії. Радіаційний режим і циркуляція атмосфери. Характеристика кліматичних сезонів. Кліматичне районування, типи клімату.

Тема 51. Внутрішні води. Система Муррей-Дарлінг. Озера. Підземні води, їх басейни. Проблема водних ресурсів.

Тема 52. Ґрунтово-рослинний покрив материка. Структурні особливості географічної зональності. Географічні пояси і зони. Фізико-географічне районування.

Тема 53. Фізико-географічні країни: Західно-Австралійське плоскогір'я, Центральна низовина, Великий Вододільний хребет.

Тема 54. Океанія. Острови Тихого океану, їх походження і зв'язок із структурами дна. Основні острівні групи і генетичні типи островів. Кліматичні відмінності. Походження органічного світу. Фізико-географічні країни: Меланезія, Мікронезія, Полінезія і Нова Зеландія.

Тема 55. Антарктида. Фізико-географічне положення. Природні особливості материка. Геологічна будова і рельєф корінного ложа. Льодовий покрив, типи льодовиків. Кліматичні особливості Антарктиди. Органічний світ Антарктиди.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Сам.р
Розділ 1. Світовий океан.						
Тема 1. Рельєф дна Світового океану, донні відклади та корисні копалини.	4	2				2
Тема 2. Клімат і водні маси Світового океану.	4	2				2
Тема 3. Тихий океан.	5	2		2		1
Тема 4. Атлантичний океан.	4	2		1		1
Тема 5. Індійський океан.	3			1		2
Тема 6. Північно-Льодовитий океан.	4					4
Тема 7. Органічний світ Світового океану.	2					2
Розділ 2. Євразія. Загальний огляд.						
Тема 8. Географічне положення Євразії.	3	1		2		
Тема 9. Геологічна будова Євразії, історія геологічного розвитку, корисні копалини. Плейстоценові зледеніння.	4	1		1		2
Тема 10. Рельєф Євразії. Зв'язок рельєфу з геологічною будовою.	5	2		1		2
Тема 11. Клімат Євразії. Кліматична характеристика, кліматичне районування.	6	2		2		2
Тема 12. Внутрішні води Євразії. Характеристика гідрологічних об'єктів.	2					2
Тема 13. Ґрунтово-рослинний покрив Євразії. Характеристика ґрунтів і рослинного покриву.	3	1				2
Тема 14. Особливості просторової диференціації природи Євразії. Характеристика природних зон. Фізико-географічне районування.	5	1		2		2
Розділ 3. Євразія. Регіональний огляд.						
Тема 15. Північна Європа: Феноскандія, Ісландія, Арктична острівна країна.	3			1		2
Тема 16. Середня Європа: Герцинська Європа (Британські о-ви. Середньоевропейська рівнина, гори і рівнини Середньої Європи), Альпійська Європа (Альпійська гірська країна, Карпати і Дунайські рівнини).	3	2		1		
Тема 17. Східна Європа: Східно-Європейська рівнина, Уральська гірська країна.	3	2				1
Тема 18. Південна Європа (Європейське Середземномор'я): Піренейський півострів, Апеннінський півострів, Балканський півострів.	3			2		1

Тема 19. Північна Азія (Сибір): Арктична острівна Азія, Західно-Сибірська рівнина, Середній Сибір, Північно-Східний Сибір, гори півдня Сибіру (Алтайсько-Саянська гірська країна).	5	2		1		2
Тема 20. Східна Азія: Камчатсько-Курильська фізико-географічна країна, Амуру-Сахалінська країна, Японські острови, Північно-Східний Китай і п-ів Корея, Східний Китай.	4	1		1		2
Тема 21. Центральна Азія: Середня Азія (Туранська рівнина, Казахський дрібносопковик), підвищені рівнини Центральної Азії (Гобі, Алашань, Такла-Макан та ін.), гірська Центральна Азія (Паміро-Алтай, Тянь-Шань, Саур і Тар-Багатай, Кунь-Лунь, Хангай, Алтинтаг, Каракорум, Тібет).	3	1				2
Тема 22. Південно-Західна Азія: Кавказ, Передньоазіатське нагір'я (Малоазіатське, Вірменське, Іранське), Месопотамська рівнина, Аравійський півострів, Левант (Азіатське Середземномор'я).	4			2		2
Тема 23. Південна Азія: Гімалаї, Індо-Гангська низовина, п-ів Індостан і о. Шрі-Ланка.	3			1		2
Тема 24. Південно-Східна Азія: Індокитай, Малайський архіпелаг.	3			1		2
Усього годин	90	24		22	2	42
6- семестр						
Розділ 4. Північна Америка						
Тема 25. Фізико-географічне положення материка Північна Америка. Формування материка і основні етапи розвитку природи, вплив зледеніння на природні комплекси. Загальні риси будови поверхні. Корисні копалини. Типи морфоструктури та морфоскульптури.	10	2		2		6
Тема 26. Клімат Північної Америки. Характеристика кліматичних сезонів за окремими елементами. Кліматичне районування. Характеристика кліматичних поясів.	10	2		2		6
Тема 27. Внутрішні води Північної Америки. Особливості річкової мережі, джерела її живлення, режим стоку. Генетичні типи озер, географічне поширення. Гірське зледеніння. Багаторічна мерзлота.	10	2		2		6
Тема 28. Особливості розподілу основних типів ґрунтово-рослинного покриву і тварин. Географічні пояси і зони.	10	2		2		6
Тема 29. Фізико-географічне районування. Поділ на субконтиненти: Американський сектор Арктики, Позакордильєрський Схід, Кордильєрський Захід, Центральна Америка.	14	4		2	1	7
Тема 30. Американський сектор Арктики: Гренландія, Канадський Арктичний архіпелаг.	10	2		2		6
Тема 31. Позакордильєрський Схід: Лаврентійська височина і Лабрадор, Центральні рівнини і область Великих озер, Великі рівнини, Берегові низовини, Аппалачі і приаппалацькі райони.	10	2		2		6
Тема 32. Кордильєрський Захід: Кордильєри Аляски, Кордильєри Канади, Південні Кордильєри, Мексиканське нагір'я.	10	2		2		6
Тема 33. Центральна Америка: Перешийок, Острови.	10	2		2		6
Розділ 5. Південна Америка						
Тема 34. Фізико-географічне положення материка Південна Америка. Формування материка і основні етапи розвитку його природи. Головні типи морфоструктур. Корисні копалини.	10	2		2		6

Тема 35. Особливості формування клімату. Радіаційний режим. Баричні центри, роль пасатної циркуляції. Розподіл температури, тиску, опадів за сезонами. Кліматичне районування. Характеристика кліматичних поясів.	10	2		2		6
Тема 36. Особливості водної мережі материка. Сумарний стік і його розподіл по материках. Озера. Сучасне зледеніння.	10	2		2		6
Тема 37. Особливості розподілу і основні типи ґрунтово-рослинного покриву. Структура географічної зональності материка. Географічні пояси і зони.	10	2		2		6
Тема 38. Регіональний огляд. Субконтинент Позаандійський Схід: Рівнина Оріноко, Гвіанське плоскогір'я і низовина, Амазонія, Бразильське плоскогір'я. Внутрішні рівнини. Патагонське плато, Передкордильєри і Пампинські сьєри	16	4		4	1	7
Тема 39. Субконтинент Андійський Захід: Північні Анди, Центральні Анди, Чилійсько-Аргентинські, Південні (Патагонські) Анди.	15	4		4		7
Усього годин	165	36		34	2	93
7- семестр						
Розділ 6. Африка						
Тема 40. Фізико-географічне положення, розміри, конфігурація Африки. Формування материка і основні етапи розвитку природи. Корисні копалини. Основні риси будови поверхні, типи морфоструктур.	14	2		4	1	7
Тема 41. Особливості формування клімату у зв'язку з положенням відносно екватора, впливом рельєфу та океанів. Закономірності розподілу температури та опадів. Кліматичні пояси Африки.	11	2		2		7
Тема 42. Внутрішні води Африки. Річковий стік і фактори, що його зумовлюють. Озера, їх генетичні типи і закономірності поширення.	11	2		2		7
Тема 43. Особливості географічного поширення ґрунтового-рослинного покриву. Особливості зональності природи материка. Географічні пояси і зони.	11	2		2		7
Тема 44. Фізико-географічне районування. Субконтиненти. Фізико-географічні країни.	11	2		2		7
Тема 45. Північна Африка: Атласька гірська країна, пустеля Сахара, Суданська країна.	11	2		2		7
Тема 46. Центральна Африка: Північно-Гвінейська височина, улоговина Конго.	11	2		2		7
Тема 47. Східна Африка: Ефіопське нагір'я і плато Сомалі, Східно-Африканське плоскогір'я.	11	2		2		7
Тема 48. Південна Африка: Південно-Африканське плоскогір'я, Капські гори, острів Мадагаскар.	11	2		2		7
Розділ 7. Австралія, Океанія, Антарктида						
Тема 49. Фізико-географічне положення, розміри, обриси Австралії. Формування материка і основні етапи розвитку його природи. Корисні копалини, типи морфоструктури та морфо скульптури.	15	2		4	1	8
Тема 50. Клімат Австралії. Радіаційний режим і циркуляція атмосфери. Характеристика кліматичних сезонів. Кліматичне районування, типи клімату.	11	2		2		7

Тема 51. Внутрішні води. Система Муррей-Дарлінг. Озера. Підземні води, їх басейни. Проблема водних ресурсів.	11	2		2		7
Тема 52. Ґрунтово-рослинний покрив материка. Структурні особливості географічної зональності. Географічні пояси і зони. Фізико-географічне районування.	11	2		2		7
Тема 53. Фізико-географічні країни: Західно-Австралійське плоскогір'я, Центральна низовина, Великий Вододільний хребет.	13	2		4		7
Тема 54. Океанія. Острови Тихого океану, їх походження і зв'язок із структурами дна. Основні острівні групи і генетичні типи островів. Кліматичні відмінності. Походження органічного світу. Фізико-географічні країни: Меланезія, Мікронезія, Полінезія і Нова Зеландія.	16	4		4		8
Тема 55. Антарктида. Фізико-географічне положення. Природні особливості материка. Геологічна будова і рельєф корінного ложа. Льодовий покрив, типи льодовиків. Кліматичні особливості Антарктиди. Органічний світ Антарктиди.	16	4		4		8
Усього годин	195	36		42	2	115

Теми практичних (семінарських) занять

Виконання практичних робіт даною робочою програмою не передбачено.

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Рельєф дна Світового океану, донні відклади та корисні копалини	
2.	Клімат і водні маси Світового океану.	
3.	Тихий океан.	2
4.	Порівняльна фізико-географічна характеристика Атлантичного та Індійського океанів.	2
5.	Географічне положення, розміри та горизонтальне розчленування Євразії. Берегова лінія.	2
6.	Етапи геологічної історії Євразії. Тектонічна будова та її зв'язок із орографією та корисними копалинами. Морфоструктури та морфо скульптури Євразії.	2
7.	Клімат Євразії.	2
8.	Внутрішні води Євразії.	
9.	Ґрунтово-рослинний покрив Євразії. Природні зони.	1
10.	Фізико-географічне районування Євразії.	1
11.	Порівняльні фізико-географічна характеристика Феноскандії та Середньоєвропейської рівнини.	2
12.	Комплексна характеристика природи Герцинської Європи	
13.	Порівняльна фізико-географічна характеристика Альпійської і Карпатської гірських систем	
14.	Закономірності зміни природи Європейського Середземномор'я	2
15.	Комплексна характеристика природи Східної Європи.	
16.	Північна Азія. Порівняльна фізико-географічна характеристика Західного та Середнього Сибіру	2
17.	Північна Азія. Порівняльна фізико-географічна характеристика Північно-Східного Сибіру та гір Південного Сибіру	
18.	Закономірності зміни природи Східної Азії.	
19.	Фізико-географічна характеристика Південно-Західної Азії	2
20.	Порівняльна фізико-географічна характеристика Гімалаїв та Кавказу.	2

	Усього	22
1.	Географічне положення, геологічна будова і рельєф Північної Америки.	2
2.	Клімат Північної Америки.	2
3.	Внутрішні води Північної Америки.	2
4.	Особливості просторової диференціації природи Північної Америки та фізико-географічне районування. Характеристика природних зон.	4
5.	Порівняльна фізико-географічна характеристика Центральних і Великих рівнин	2
6.	Комплексна фізико-географічна характеристика Кордильєрського Заходу.	4
7.	Географічне положення, геологічна будова і рельєф Південної Америки.	2
8.	Клімат Південної Америки. Кліматична характеристика, кліматичне районування.	2
9.	Внутрішні води Південної Америки. Характеристика річкової системи, озера за походженням, підземні води, льодовики.	2
10.	Особливості просторової диференціації природи Південної Америки та фізико-географічне районування. Характеристика природних зон.	6
11.	Порівняльна фізико-географічна характеристика Бразильського і Гвіанського плоскогір'їв.	2
12.	Комплексна фізико-географічна характеристика Андійського Заходу.	4
	Разом	34
1.	Географічне положення, розміри та горизонтальне розчленування Африки. Етапи геологічної історії материка. Тектонічна будова та її зв'язок із орографією та корисними копалинами. Морфоструктури та морфоскульптури.	4
2.	Клімат Африки.	2
3.	Внутрішні води, ґрунтово-рослинний покрив та природні зони Африки.	2
4.	Фізико-географічне районування Африки. Комплексна характеристика Сахарської нагірно-рівнинної країни	2
5.	Порівняльна фізико-географічна характеристика Східно-Африканської нагірної і Південно-Африканської плоскогірної країн	2
6.	Порівняльна фізико-географічна характеристика Атласької і Капської гірських країн	2
7.	Фізико-географічна характеристика Центральної Африки	2
8.	Комплексна фізико-географічна характеристика Ефіопсько-Сомалійської нагірної країни та острова Мадагаскар	4
9.	Географічне положення Австралії та його вплив на природу материка. Етапи геологічного розвитку, тектонічна будова та її зв'язок із орографією та корисними копалинами. Морфоструктури та морфоскульптури.	4
10.	Клімат Австралії.	2
11.	Внутрішні води, ґрунтово-рослинний покрив та природні зони Австралії.	2
6.	Фізико-географічне районування Австралії. Комплексна характеристика Західно-Австралійської плоскогірної країни	2
7.	Фізико-географічна характеристика Центральної низовинної рівнини	2
8.	Комплексна фізико-географічна характеристика Східно-Австралійської гірської країни	2
9.	Комплексна фізико-географічна характеристика Океанії	4
10.	Комплексна фізико-географічна характеристика Антарктиди	4
	Усього	42

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Міхелі С.В. Фізична географія Євразії: навчальний посібник для закладів вищої освіти. – К., Ірпінь: Перун, 2019. – 286 с.
2. Міхелі С.В. Фізична географія Північної Америки: навчальний посібник. – К.: Перун, 2019. – 288 с.
3. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник: у 2-х т. Т.2. Європа. Київ, 2017. – 540 с.
4. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник у 2-х т. Т.1 Азія. Київ, 2017. – 643 с.
5. Костів Л. Я. Фізична географія материків і океанів. Африка : навч.-метод. посібник. — Л. : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2017. — 184 с.
6. Мирза-Сіденко В.М. Навчально-методичний посібник з курсу „Фізична географія материків і океанів» - Кіровоград, 2017. – 188 с.
7. Барановська О.В. Фізична географія материків і океанів: навчальний посібник у 2 ч. / О.В. Барановська. – Ніжин: НДУ імені Миколи Гоголя, 2013. – Ч.1: Світовий океан, Африка, Австралія, Океанія, Південна Америка. – 306 с.

Додаткові:

1. Лабораторно-практичні заняття з фізичної географії материків і океанів : завдання та методичні вказівки для студ. природничо-географічного факультету / укл. О. В. Бова, А. О. Корнус, В. В. Чайка. – Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2012. – 64 с
2. Гудзевич А.В. Регіональна фізична географія (Європа та Азія): Навч. посібник. – Вінниця: «Віндрук», 2005. – 464 с.
3. Панасенко Б.Д. Фізична географія материків та океанів: Навч. посібник Частина II. Євразія. – Вінниця: «ГПАНІС», 2005. – 510 с.
4. Панасенко Б. Д. Фізична географія материків та океанів: Навчальний посібник в 2 ч. - Вінниця: «ГШАНІС», 2001. – 410 с.
5. Європа. Фізична географія материків та океанів: підруч. для студентів ВНЗ / Шищенко П.Г. та ін.; за ред. П.Г. Шищенка, Т. 2, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка Т. , 2010, 464 с.
6. Кондратьева Т.И. Физическая география материков и океанов : в 2 т. Т 1. Физическая география материков : в 2 кн. – Кн. 2 : Северная Америка. Южная Америка. Африка. Австралия и Океания. Антарктида : учебник для студ. учреждений высш. образования / [Т. И. Кондратьева, Б. А. Алексеев, О. А. Климанова и др.]; под ред. проф. Э. П. Романовой. – М. : Издательский центр «Академия», 2014. – 400 с.
7. Корнеев В.П. Історія вивчення материків і океанів / В.П. Корнеев. – Кам.-Под. : Абетка НОВА, 2004. – 308 с.
8. Лавринович. М.В. Физическая география Евразии (региональный обзор) / М.В. Лавринович. – Минск : БГУ, 2003. – 183 с.
9. Лебедев В.Л. Физическая география материков и океанов : учебник для студ. Учреждений высш. образования в 2 кн. Т.2. Физическая география океанов / В.Л. Лебедев, Г.А. Сафьянова. – М. : Академия, 2014. – 460 с.
10. Лебедев В.Л. Физическая география материков и океанов : в 2 т. Т. 2. Физическая география океанов : учебник для студ. учреждений высш. образования / В. Л. Лебедев, Г. А. Сафьянов; под ред. С. А. Добролюбова. – М. : Издательский центр «Академия», 2014. – 432 с.

11. Романова Э.П. Физическая география материков и океанов : учебник для студ.учреждений высш. образования в 2 кн. Т.1. Кн. 2. Северная Америка. Южная Америка. Африка. Австралия и Океания. Антарктида / Э.П. Романова, Н.Н. Алексеева, О.А. Климанова, Т.И. Кондратьева. – М. : Академия, 2014. – 400 с. Половина І.П. Фізична географія Європи.- К.: АртЕк, 1998.- 272 с.
12. Физическая география материков и океанов / Под ред. А.М.Рябчикова.- М.: Высшая школа, 1988. – 592 с.
13. Атлас світу / Ред. В.О.Гречаний та ін. - К.: НВП "Картографія", 1997.- 48 с.
14. Атлас світу / Відп. ред. Т.О.Ремізовська.- К.:НВП "Картографія",1999.- 216 с.
15. Географический атлас для учителей средней школы. - М.: ГУГК, 1985.- 259 с.
16. Ковалишин Д.І. Практикум з фізичної географії материків і океанів. - Тернопіль: Підручники і посібники, 1999.- 88 с.
17. Власова Т.В. Физическая география материков и океанов: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. / Т.В. Власова, М.А. Аршинова, Т.А. Ковалева. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. - 640 с.
18. Эдельштейн К.К. Гидрология материков: Учеб. пособие для студ. вузов / Константин Константинович Эдельштейн. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 304 с.

Інформаційні ресурси

<http://www.nbuv.gov.ua> Бібліотека ім. В.І.Вернадського
<http://geografica.net.ua> Географіка. Географічний портал
<http://www.geograf.com.ua> Географія. Мислення, що змінює світ
<http://geo-teacher.net.ua> Я йду на урок географії та економіки
<http://compas.ucoz.com> Для географа
<http://geoknigi.com/book.php> BookFinder. Найбільша електронна бібліотека рунету.
<http://www.twirpx.com> Спеціалізована електронна бібліотека
<http://geoknigi.com/book.php> Пізнавальний сайт географія
<http://www.alleng.ru/edu/geogr.htm> Освітні ресурси Інтернету — Географія